

THE DANGERS OF MACHLOKET

LESHEM SHAMAYIM

מדרשת רחל וחיה - ט' באב תשעז

A] INTERNALIZING HISTORY

1. חמשה דברים אירעו את אבותינו בתשעה באב. בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ, וחרב הבית בראשונה ובשניה, ונלכדה ביתר, ונחרשה העיר. משנכנס אב ממעטין בשמחה

משנה תענית פרק ד משנה ו

The initial focus of Tisha B'Av is the link to history. We must understand our origins, context and development and become wise from that knowledge. Tisha B'Av is a perfect day to read about Jewish history.

2. שאלו את ר' אליעזר - דורות האחרונים כשרים מן הראשונים? אמר להן עידיכם הבחירה יוכיח! אבותינו העבירו את התקרה (ישע'י כב:ח) ויגלל את מסך יהודה, אבל אנו פעפענו את הכתלים (תהילים קלז:ז) האמרים ערוך ערוך עד היסוד בָּהּ. אמרו כל דור שאינו נבנה בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת יומא פרק א

But Chazal did not see history as events receding into the past. History (at least Jewish history) is a loop system which brings events of the past crashing into our present.

3. There is, though, one form of outsourcing that tends to be little noticed: the outsourcing of memory. Our computers and smartphones have developed larger and larger memories, from kilobytes to megabytes to gigabytes, while our memories, and those of our children have got smaller and smaller. In fact, why bother to remember anything these days if you can look it up in a microsecond on Google or Wikipedia?
But here, I think, we made a mistake. We confused history and memory, which are not the same thing at all. History is an answer to the question, "What happened?" Memory is an answer to the question, "Who am I?" History is about facts, memory is about identity. History is his-story. It happened to someone else, not me. Memory is my story, the past that made me who I am, of whose legacy I am the guardian for the sake of generations yet to come. Without memory, there is no identity. And without identity, we are mere dust on the surface of infinity.

Rabbi Lord Jonathan Sacks - 'Rediscovering our Moral Purpose'¹

It is essential to transition from history - essentially factual, detached and morally neutral - to memory, which is deeply personal and loaded with moral implications.

4. Those who cannot remember the past are condemned to repeat it!

George Santayana, The Life of Reason (1905-1906) Vol. I, Reason in Common Sense

B] RECOGNIZING THE SICKNESS

5. מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלשה דברים שהיו בו: עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם. ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות: עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים

יומא ט'

Sinat Chinam - equivalent to murder, idol worship and immorality - was and IS the cause of our destruction.

What was the Sinat Chinam? The Second Temple was destroyed in the context of unbelievable machloket, but that clearly had a reason and basis - how do best respond to the Roman threat. Why was that labeled Sinat Chinam?

1. From R. Sacks' acceptance speech on receiving the Templeton Prize, July 2016. Available in full at <http://www.standpointmag.co.uk/node/6551/full>

6. הוּוּ בַהּוּ הַנְהוּ בְרִיוּנִי, אָמְרוּ לְהוּ רַבְנָן: נִיפּוּק וְנַעֲבִיד שְׁלֵמָא בְּהַדִּייהוּ, לֹא שְׁבַקִּינְהוּ. אָמְרוּ לְהוּ: נִיפּוּק וְנַעֲבִיד קִרְבָּא בְּהַדִּייהוּ, אָמְרוּ לְהוּ רַבְנָן: לֹא מִסְתֵּיעָא מִילְתָּא. קָמוּ קִלְנְהוּ לְהַנְהוּ אֲמַבְרִי דְחִיטִי וְשַׁעֲרִי, וְהוּוּ כַּפְנָא

גיטין נז:

Jerusalem in the last days of the Great Revolt was a seething mass of factions. Yochanan MiGush Chalav, Shimon Bar Giora, Eliezer ben Shimon and others all vied for leadership of the Zealots. The Friends of Rome, the Sadducees and other Rabbinic factions fought against them. Machloket pulled us apart.

7. ... הִיָּה ר' אֶלְעִזֵּר הַקָּפֶר אֹמֵר, אַהֲבּוּ אֶת הַשְּׁלוֹם, וְשִׁנְאוּ אֶת הַמַּחְלוּקֶת. גְּדוֹל הַשְּׁלוֹם, שֶׁאִפִּילוּ בְּשַׁעַה שִׁישְׂרָאֵל עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה וְיֵשׁ שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. אֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵין רְצוּנִי לִיגַע בְּהֵן שְׁנֵאֲמֵר (הוֹשַׁע ד'יז) חֲקוּר עֲצָבִים אֶפְרָיִם הַנְּחִלָּה. אֲבֵל בְּדַבְּרֵי מַחְלוּקֶת מַהוּ אֹמֵר: (הוֹשַׁע י"ב) חֲלַק לְבָבָם עֲתָה יִאֲשָׁמוּ. הֵא - גְּדוֹל הַשְּׁלוֹם, וְשִׁנְאוּהָ הַמַּחְלוּקֶת. כִּי־צַד? עֵיר שֵׁישׁ בַּהּ מַחְלוּקֶת - סוֹפָה לִיחָרֵב! וְאֲמָרוּ חֲכָמִים מַחְלוּקֶת בְּעֵיר, שְׁפִיכוֹת דָּמִים. בֵּית הַכִּנְסֵת שֵׁישׁ בַּהּ מַחְלוּקֶת - סוֹפָה לִיחָרֵב. בֵּית שֵׁישׁ בּוּ מַחְלוּקֶת - סוֹפּוֹ לִיחָרֵב ... שְׁנֵי בְּתֵי דִינִין וְהֵם בְּעֵיר אַחַת וּבֵינֵיהֶם מַחְלוּקֶת - סוֹפֵן לְמוֹת. וְאֲמָרוּ חֲכָמִים מַחְלוּקֶת בְּבֵית דִּין - חוֹרְבֵן הָעוֹלָם.

מסכתות קטנות מסכת דרך ארץ פרק ז

Machloket causes Churban r'l. Jewish unity, even without mitzvot, will save us from Churban.

8. דוֹרוֹ שֶׁל דוֹד כּוֹלֵן צְדִיקִים הֵינּוּ, וְעַל יְדֵי שֶׁהִיָּה לְהֵן דִּילְטוֹרִין הֵינּוּ יוֹצֵאִין בְּמַלְחָמָה וְהֵינּוּ נוֹפְלִין ... אֲבֵל דוֹרוֹ שֶׁל אַחָאֵב עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה הֵינּוּ, וְעַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִיָּה לְהֵן דִּילְטוֹרִיא הֵינּוּ יוֹרְדִין לְמַלְחָמָה וְנוֹצְחִין

תלמוד ירושלמי מסכת פאה פרק א דף טז

The Jewish people succeeds as a nation if it unifies, EVEN if it contains the worst of sins.

9. בְּנִים אֲתֵם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְּדוּ

דברים י"א

The Torah includes a mitzvah of 'lo titgodedu' - not to scratch in grief over the dead.

10. לֹא תִתְגוֹדְדוּ: לֹא תַעֲשׂוּ אֲגוּדוֹת אֲגוּדוֹת!

יבמות יד.

Chazal saw in this mitzvah a prohibition on factionalism within the community.

C] THE TORAH PROHIBITION AGAINST MACHLOKET

11. וַיִּשְׁחַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת מַחְתּוֹת הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר הִקְרִיבוּ הַשֵּׂרָפִים וַיִּרְקְעוּם צָפוּי לְמִזְבֵּחַ: הַזְכִּירוֹן לְבִנְיָן יִשְׂרָאֵל לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִקְרַב אִישׁ זֶר אֲשֶׁר לֹא מִצְרַע אַחֲרָיו הוּא לְהַקְטִיר קִטְרֶת לְפָנֶיךָ ה' וְלֹא יִהְיֶה כְּקֹרַח וְכַעֲדָתוֹ כִּאֲשֶׁר דִּבְרָה ה' בְּיַד מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

במדבר יז-ה

The Chumash contains a mitzvah to remember the episode of Korach, and not to be like him and his men.

12. ... וְלֹא יִהְיֶה כְּקֹרַח וְכַעֲדָתוֹ וּבַכֹּלל זֶה שֶׁלֹּא יַחְזִיק בְּמַחְלוּקֶת וְשֶׁלֹּא יִהְיֶה בַּעַל מַחְלוּקֶת ...

סמק קלב

The Smak explains that the issur applies to all machloket.

13. וַיִּקָּם מֹשֶׁה וַיֵּלֶךְ אֶל דָּתָן וְאֵבִירָם אֲמַר רִישׁ לְקִישׁ: מַכָּאן שְׂאִין מַחְזִיקִין בְּמַחְלוּקֶת, דָּאֲמַר רַב: כֹּל הַמַּחְזִיק בְּמַחְלוּקֶת עוֹבֵר בְּלֹא שְׁנֵאֲמַר וְלֹא יִהְיֶה כְּקֹרַח וְכַעֲדָתוֹ.

סנהדרין קי.

A person must try to avoid machloket and, even if they are clearly in the right, must 'go the extra mile' to make shalom!

14. נַח וְלֹא יִהְיֶה כְּקֹרַח וְכַעֲדָתוֹ אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה כֹּל הַמַּחְזִיק בְּמַחְלוּקֶת עוֹבֵר בְּלֹא, שְׁנֵאֲמַר: וְלֹא יִהְיֶה כְּקֹרַח וְכַעֲדָתוֹ.

ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ג ד"ה נח ולא

Rabbeinu Yona sees this as one of the 613 mitzvot and Sefer Chafetz Chaim rules this way.

D] MACHLOKET LESHEM SHAMAYIM

15. כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים איזו היא מחלוקת שהוא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו.

משנה מסכת אבות פרק ה משנה יז

There is a concept of 'machloket leshaim shamayim' - such as that of Hillel and Shammai.

16. והמחלוקת שהיא לשם שמים, התכלית והסוף המצוקש מאותה מחלוקת להשיג האמת, וזה מתקיים, כמו שאמרו מחוך כויכוח יתזרר האמת, וכמו שנתזרר במחלוקת הלל ושמאי שהלכה כצית הלל. ומחלוקת שאינה לשם שמים, תכלית הנראה זה היא צקשת השררה ואכזבת הנילוח, וזה הסוף אינו מתקיים, כמו שמלינו במחלוקת קורח ועדתו שתכלית וסוף כוונתם היתה צקשת הכבוד והשררה וכיו להיפך

ר' עובדיה מברטנורא מסכת אבות פרק ה משנה יז

Machloket leshem shamayim is defined as the search for truth. If so, there are no losers - only winners when the truth is finally reached. Machloket shelo leshaim shamayim is intended to achieve victory over a loser. It is essentially egocentric. What are the consequences of machloket leShem shamayim?

17. אמר רב הונא: בשלשה מקומות נחלקו שמאי והלל

שבת טו.

Hillel and Shammai did not argue about many issues.

18. הבוצר לגת, שמאי אומר: הוכשר, הלל אומר: לא הוכשר. אמר לו הלל לשמאי: מפני מה בוצרין בטהרה, ואין מוסקין בטהרה? - אמר לו: אם תקניטני - גוזרני טומאה אף על המסיקה. נעצו חרב בבית המדרש, אמרו: הנכנס יכנס והיוצא אל יצא. ואותו היום היה הלל כפוף ויושב לפני שמאי כאחד מן התלמידים, והיה קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל

שבת יז.

The Gemara discusses whether the harvesting of grapes for pressing (not immediate eating) renders them susceptible to contract impurity due to the juice inadvertently squeezed out in the process of picking and gathering. Shammai says it does but Hillel says it does not. When Hillel raises a question from the halacha regarding the olive harvest, the response is harsh, humiliating and almost violent.

19. אלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיהו בן גרון כשעלו לבקרו. נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל שמונה עשרה דבר גזרו בו ביום - והיה אותו היום קשה להם לישראל כיום שנעשה בו העגל

תוספתא מסכת שבת (ליברמן) פרק א הלכה טו

The entire system of Beit Shammai's extra stringencies in area of tumah and tahara was seen as a disaster for the Jewish people. Why?

20. תנו רבנן: מעשה בשני כהנים שהיו שניהן שוין ורצין ועולין בכבש. קדם אחד מהן לתוך ארבע אמות של חבירו - נטל סכין ותקע לו בלבו. בא אביו של תינוק ומצאו כשהוא מפרפר. אמר: הרי הוא כפרתכם, ועדיין בני מפרפר ולא נטמאה סכין. ללמדך שקשה עליהם טהרת כלים יותר משפיות דמים!

יומא כג.

The perspective of the people became skewed and perverted. They were more focused on ritual and Temple than the real damage to people.

21. אותו היום היה קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל תנא רבי יהושע אונייא תלמידי ב"ש עמדו להן מלמטה והיו הורגין בתלמידי ב"ה. תני ששה מהן עלו והשאר עמדו עליהן בחרבות וברמחים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק א הלכה ד'

In fact, the Yerushalmi tells us that even the machloket of Beit Hillel and Beit Shammai led to violence and death!

E] THE DANGERS OF MACHLOKET LESHEM SHAMAYIM

22. והענין דנתבאר בשירת האזינו על הפסוק "הצור תמים פעלו... צדיק וישר הוא" (דברים לב:ד), דשבח "ישר הוא" נאמר להצדיק דין הקדוש ברוך הוא בחרבן בית שני, שהיה "דור עקש ופתלתל" (שם פסוק ה); ופירשנו שהיו צדיקים וחסידיים ועמלי תורה, אך לא היו ישרים בהליכות עולמים. על כן, מפני שנאת חנם שבלבם זה אל זה, חשדו את מי שראו שנוהג שלא כדעתם ביראת ה' שהוא צדוקי ואפיקורס. ובאו על ידי זה לידי שפיכות דמים בדרך הפלגה, ולכל הרעות שבעולם, עד שחרב הבית. ועל זה היה צדוק הדין, שהקדוש ברוך הוא וישר הוא ואינו סובל צדיקים כאלו, אלא באופן שהולכים בדרך הישר גם בהליכות עולם, ולא בעקמימות אף-על-גב שהוא לשם שמים, דזה גורם חרבן הבריאה והריסות ישוב הארץ

פירוש הנצי"ב על חומש - הקדמה לס' בראשית

The Netziv explains that the Sinat Chinam which destroyed the Temple was caused by tzaddikim who were acting lesheim shamayim! The problem was that they personalized their disagreements to the stage that they called other people apikorsim - heretics, just because they opposed their position. These 'tzaddikim' are part of the problem not the solution!

23. ... בשעה שהיינו באה"ק וברשותנו כמעט בבית שני נעתם ארץ וחרב הבית וגלה ישראל בסבת מחלוקת הפרושים עם הצדוקים וגם הסב מחמת שנאת חנם הרבה ש"ד מה שאינו מן הדין. היינו בשעה שראה פרוש שאחד מיקל באיזה דבר אע"ג שלא היה צדוקי כלל אלא עשה עבירה, מ"מ מחמת ש"ח היה שופטו לצדוקי שמורידין אותו, ומזה נתרבה ש"ד בהיתר ולשם מצוה בטעות וכ"ז אינו רחוק מן הדעת להגיע ח"ו בעת כזאת ג"כ אשר עפ"י ראות עיני א' ממחזיקי הדת ידמה שפלוני אינו מתנהג עפ"י דרכו בעבודת ה' וישפטנו למינות ויתרחק ממנו ויהיו רודפים זא"ז בהיתר בדמיון כוזב ח"ו, ושחת כל עם ה' חלילה זהו אפילו אם היינו בארצנו וברשותנו.

שו"ת משיב דבר חלק א סימן מד

The Netziv in a famous teshuva entitled 'Right and Left' compares the modern (then 19C) Jewish world to the situation at the end of the Second Temple - where those to the 'right' label those who are more lenient or differ in their avodat Hashem as 'heretics' and thereby delegitimize them to the extent that they can then reject them entirely

F] THE WAY FORWARD?

24. וגם המקורבים אליו והוכיחם ולא שבו מעונותיהם שמצוה לשנאותם מצוה לאהבם ג"כ ושתייהן הן אמת! שנאה מצד הרע שבהם ואהבה מצד בחי' הטוב הגנוז שבהם שהוא ניצוץ אלקות שבתוכם המחיה נפשם האלקית

ספר התניא - חלק ראשון - פרק לב

There are situations where 'Sinah' - rejection - is justified in halacha. Such as the rejection of a rasha. But EVEN in that case, it is restricted to rejection of the sin and not the sinner.

25. פירוש דבריהם גילה לי גאון ישראל וקדושו מרן הראי"ה קוק זצ"ל לפני עשרים שנה. כי התורה לא התירה גם כלפי עובר עבירה את האיסור של לא תשנא את אחיך בלבבך ולא פטרה אותנו ממצות ואהבת לרעך כמוך גם כלפיו. אלא שהתורה צותה לשנוא אותו על העבירה, ובמסגרת העבירה מצוה לשנוא אותו. אבל לא יותר מזה ולא הותרו אצלו מצוות העשה של 'ואהבת' והל'ת של לא תשנא. כי באופן אישי הוא חייב לאהוב כמוהו גם אותו

רב שלמה גורן - אור המזרח - א"א - 1954

Even those people who actually continue to commit aveirot willfully² still remain within the mitzvah of 'Ahavat Reim'. The justified Sinah is only for their action. This is so much more true of people who do not commit aveirot but whom we disagree with (even passionately).

26. History informs us of past mistakes from which we can learn without repeating them. It also inspires us and gives confidence and hope bred of victories already won.

William H Hastie - mid 20C US Federal Judge³

27. שְׁמַחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כְּל־אֶהְיֶה שְׂשׂוֹ אֶתְהָ מְשׁוֹשׁ כְּל־הַמְּתַאֲבָלִים עֲלֶיהָ (ישעיהו סו:י) מכאן אמרו: כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ושאינו מתאבל על ירושלים - אינו רואה בשמחתה

תענית ל'

To mourn for Y-m is to recognize NOW the problems of the past. This itself allows one to see the solutions and to see NOW the simcha of teshuva and reconstruction.

2. The situation for REAL heretics and apikorsim is different, but note the Netziv above and the dangers of using these labels indiscriminately.

3. The first African American on the Federal bench, and grandson of slaves.